

УДК 604.4:633.11"324"

**ВПЛИВ СОРТУ НА ФОРМУВАННЯ ГОСПОДАРСЬКО-
ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ ЗЕРНА ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ
У ВИРОБНИЧИХ УМОВАХ**

Бобер А.В., Костенко А.М., Павліченко А.С.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Одним з важливих факторів, які можуть впливати на збільшення продуктивності зернових культур, у тому числі пшениці озимої, є використання

перспективних, високопродуктивних сортів, які б відповідали конкретним зональним умовам виробництва. У сучасних умовах господарювання та отримання якісного зерна важливе значення має сорт, який має поєднувати у собі високі показники продуктивності та якості зерна. Тому для збільшення валових зборів зерна в Україні доцільно впроваджувати нові високоврожайні, стійкі до зміни клімату сорти пшениці озимої. У той же час як свідчить практика передових господарств, що завдяки широкому впровадженню у виробництво інтенсивної технології вирощування пшениці озимої за останні роки значно зросла її середня врожайність. Досвід кращих господарств свідчить, що сучасна інтенсивна технологія здатна забезпечити подальше зростання урожайності пшениці озимої на всіх площах посіву [1,3].

Важливе значення при вирощуванні пшениці озимої мають не лише валові збори зерна, але і його якісні показники. Якісні показники зерна пшениці озимої впливають на якість продуктів переробки, які з нього отримують. В основному зерно пшениці використовують у борошномельному та круп'яному виробництві для отримання різних видів і сортів борошна та круп. Фізичні, хімічні та технологічні показники якості зерна пшениці озимої визначають придатність його до певного виду переробки. Геометричні параметри, форма зерна та його маса впливають на показник натури, від якого залежить вихід борошна і крупи. Масова частка білка та клейковини в зерні характеризують його технологічну цінність, та є вирішальними показниками при визначенні класу якості зерна та його вартості [2].

Метою досліджень було вивчити вплив особливостей сорту пшениці озимої на господарсько-технологічні показники якості у конкретних виробничих умовах.

Досліди проводили протягом 2023–2024 рр. в умовах ПСП «Галина» Золотоніського району, Черкаської області та в умовах навчально-науково-виробничої лабораторії «Переробки продукції рослинництва» кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика НУБіП України. Досліджували сорти пшениці озимої: Нива одеська (контроль), Богдана, Фріскі, Авеню, Юлія. Завданням досліджень було вивчити вплив сортових особливостей на господарсько-технологічні показники якості зерна пшениці озимої.

За результатами проведених досліджень встановлено, що господарська урожайність зерна пшениці озимої серед досліджуваних сортів становила від 6,5 до 9,7 т/га. За однакових умов вирощування досліджувані сорти пшениці озимої перевищили сорт контроль Нива одеська у середньому за два роки досліджень на 3,2 т/га сорт Фріскі, на 0,9 т/га сорт Авеню, на 1,7 т/га сорт Авеню та на 1,3 т/га сорт Юлія.

Формування вмісту білка в зерні залежить від генотипу сорту, і значною мірою – від родючості ґрунту та азотного живлення рослин. За однакового агрофону та агротехніки вирощування встановлено різницю у технологічних показниках якості у розрізі досліджуваних сортів. Серед досліджуваних сортів

найвищим показником масової частки білка у середньому за два роки досліджень характеризувався сорт Юлія – 12,4 %. Дещо нижчі показники масової частки білка мали сорти Фріскі – 12,0 %, Богдана – 11,9 %, Нива одеська (контроль) – 11,8 %. Меншими показниками масової частки білка характеризувався сорт пшениці озимої Авеню – 11,4 %. Умовний збір білка для сорту Нива одеська (контроль) становив – 767,0 кг/га, для сорту Богдана – 880,6 кг/га, для сорту Фріскі – 1164,0 кг/га, для сорту Авеню – 934,8 кг/га, та для сорту Юлія – 967,2 кг/га.

Серед досліджуваних нами сортів вміст сирої клейковини у зерні пшениці озимої у середньому за два роки досліджень становив від 21,1 % до 24,3 %. Найвищим показником масової частки сирої клейковини характеризувався сорт Юлія – 24,3 %. Найменшим показником масової частки сирої клейковини характеризувалися сорти Нива одеська (контроль) та Авеню – 21,1 %. Сорти пшениці озимої Фріскі – 22,4 % та Богдана – 22,9 %, характеризувалися проміжними показниками. Умовний збір клейковини для сорту Нива одеська (контроль) становив – 1436,5 кг/га, для сорту Богдана – 1694,6 кг/га, для сорту Фріскі – 2172,8 кг/га, для сорту Авеню – 1730,2 кг/га та для сорту Юлія – 1895,4 кг/га.

У результаті проведених досліджень встановлено, що за господарсько-технологічними показниками якості більш конкурентоспроможними виявилися сорти пшениці озимої Фріскі, Авеню та Юлія, які забезпечили господарству вищу урожайність та більший вихід білка і клейковини з 1 га посіву серед досліджуваних сортів.

Список використаних джерел

1. Назаренко М.М., Іжболдін О.О., Позняк В.В. Особливості реалізації потенціальної продуктивності та якості зерна сортів пшениці озимої. *Аграрні інновації*. 2023 (17). С. 178–181.
2. Подпрятів Г.І., Бобер А.В., Ящук Н.О. Технохімічний контроль продукції рослинництва: Підручник. К.: ФОП Ямчинський ОВ. 2022. 790 с.
3. Собко М.Г., Глупак, З.І., Крючко Л.В., Бутенко А.О. Формування врожайності та якості зерна сучасних сортів пшениці озимої різних за географічним походженням. *Аграрні інновації*. 2022, (12). С. 60–69.

MIĘDZYNARODOWA AKADEMIA NAUK STOSOWANYCH
W ŁOMŻY

Національний університет біоресурсів і природокористування України
Національна академія аграрних наук України
Інститут сільського господарства Полісся НААН України
Інститут продовольчих ресурсів НААН України
Інститут садівництва НААН України
Актюбінський регіональний державний університет ім. К.Жубанова
RAGT Semences
Lulea University of Technology
Університет прикладних наук Вайєнштефан-Тріздорф
International Academy of Applied Sciences in Lomza

**Матеріали МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА, ЛОГІСТИКИ ТА
ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА»**

*присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого,
основоположника кафедри технології зберігання, переробки та
стандартизації продукції рослинництва,
завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр.,
доктора сільськогосподарських наук, професора
ЛЕСИКА БОРИСА ВАСИЛЬОВИЧА
2-3 червня 2025 року*

Київ - 2025

Наукове видання

Матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційні технології виробництва, логістики та переробки продукції рослинництва» присвяченої 110-річчю від дня народження видатного вченого, основоположника кафедри технології зберігання, переробки та стандартизації продукції рослинництва, завідувача кафедри з 1968 по 1987 рр., доктора сільськогосподарських наук, професора Лесика Бориса Васильовича, 2-3 червня 2025р./ Редкол.: Подпрятів Г.І. (відп. ред.) та ін. Київ, 2025. 260 с.

Матеріали доповідей подані в авторській редакції учасників конференції

Відповідальний редактор: Г.І. Подпрятів

Технічне редагування, комп'ютерна верстка: В.І.Войцехівський

Адреса установи:

Національний університет біоресурсів і природокористування України
(НУБіП України)

вул. Героїв оборони, 15, м. Київ

03041, Україна

<https://nubip.edu.ua>

Агробіологічний факультет: <https://nubip.edu.ua/structure/abf>

Кафедра технології зберігання, переробки та стандартизації продукції
рослинництва ім. проф. Б.В. Лесика:

<https://nubip.edu.ua/node/1106>

<https://nubip.edu.ua/node/25814>